

Oponentský posudek na disertační práci JUDr. Filipa ŠČERBY „Odklon v trestním řízení“

Doktorand si pro svou disertační práci zvolil velmi aktuální téma odklonu v trestním řízení. Tento institut je založen, jak autor konstatuje (s. 7), na zakotvení principu oportunitity do trestního řízení, který má charakter výjimky z povinnosti stíhat veškeré trestné činy (zásada legality) a spočívá ve vyřizování vhodných případů již v průběhu trestního řízení. Problematiku odklonu v trestním řízení charakterizuje jako prvek moderního trestního práva a konceptu restorativní justice.

Zvolené téma je předmětem zájmu jak nauky trestního práva, tak soudobé kriminologie, která v posledních desetiletích věnuje činnosti instancí kontroly kriminality (včetně tzv. selektivních postupů v této činnosti) zvýšenou pozornost. V české kriminologii je však výzkum orientovaný na kontrolu kriminality prostřednictvím činnosti těchto instancí dosud málo rozvinut. Posuzovaná práce, i když nemá charakter empirického výzkumu, poznání dané problematiky obohacuje, neboť autorovi se podařilo do (převažujícího) trestněprávního pohledu vnést i určité kriminologické prvky.

JUDr. Ščerba spatřuje (s.156) výhody odklonů v trestním řízení pro trestní justici ve čtyřech směrech:

- 1) v posílení principu individualizace při postihování trestné činnosti;
- 2) v přínosu pro práva poškozených;
- 3) ve zvýšení rychlosti vyřizování trestních věcí;
- 4) v odlehčení činnosti orgánů činných v trestním řízení.

Stanoví si za cíl (s. 6) kritický pohled na právní úpravu odklonů a na přístup orgánů činných v trestním řízení k jejich uplatňování. Mám zato, že takto vytčenému cíli bylo učiněno zadost.

Poměrně rozsáhlá práce se vyznačuje logickou strukturou postupující od obecnějších momentů ke konkrétnějším:

Ve výchozí kapitole 2. autor přináší základní vymezení pojmu odklonu a zabývá se jeho jednotlivými typy. V této souvislosti zaujme mimo jiné rozlišení tzv. prostého odklonu a jeho funkcí, moderní podoby odklonu – odklonu spojeného s výchovným působením a odklonu se společenskou intervencí. Fundovaně rozpracován je rovněž pohled na odklon jeho prvek restorativní justice a úvahy o jeho vztahu k principu presumpce nevinny. Autor dále vnáší svůj vklad do precizování pojmu odklonu, kde rozlišuje odklon v širším a užším smyslu. Kapitulu vhodně doplňují úvahy o odklonu v českém trestním právu a v české odborné literatuře.

V následující obsáhlé 3. kapitole, věnované právní úpravě odklonů podle trestního řádu, je správně poukázáno mimo jiné na kontext zavádění příslušných institutů do českého právního řádu s Doporučením Rady Evropy č. 2/87/18 přijatým 17. 9. 1987 Výborem ministrů Rady Evropy. Podrobně je pak pojednáno o jednotlivých institutech – podmíněném zastavení trestního stíhání, narovnání a podmíněném odložení podání návrhu na potrestání. Zvláštní podkapitola se poté zabývá rozsahem dokazování v řízení směřujícím k uplatnění odklonu.

Podobnou mírou podrobnosti se vyznačuje 4. kapitola, věnovaná odklonům uplatňovaným v řízení ve věcech mladistvých. Stejně jako v kapitole předchozí, i zde autor se znalostí věci poukazuje i na problematická místa platné právní úpravy.

V další části práce (kap. 5 a 6) nalezneme popis dvou zahraničních úprav odklonů – rakouské a německé. Jejich srovnání s českou právní úpravou je nepochybně inspirující.

Poté se autor zabývá mediační činností Probační a mediační služby (kap. 7) a uplatňováním odklonů v praxi státních zastupitelství a soudů (kap. 8); zde nutno ocenit, že jeho zasvěcený komentář jde pod povrch dat justiční statistiky.

Hodnota závěrů práce (kap. 9) je umocněna uvedením celé řady konkrétních námětů *de lege ferenda*.

Jejich zařazení svědčí o autorově hlubokém vhledu do dané problematiky.

Disertační práce čerpá ze širokého okruhu odborné literatury, včetně zahraniční, s níž autor pracuje kreativně. Je psána kultivovaným jazykem a ani po formální stránce nevykazuje žádné nedostatky.

Doporučuji, aby práce JUDr. Filipa Ščerby byla přijata jako práce disertační.

Praha dne 26. 1. 2006

Doc. JUDr. Josef Zapletal, CSc.

oponent